

касае до същностно-съдържателната определеност на взаимоотношенията на личностно равнище между българи и цигани, в системата на които човек главно изпитва необходимата му топлина, човечност, съчувствие и солидарност.

Казаното току-що дава основания да се направи един обобщаващ извод. Взет като цяло, ромският живот по нашите земи се характеризира предимно с трагизъм, особено пълен и страшен по време на петвековното османо-турско робство, когато част от ромите са били принуждавани (обективно и субективно) да се нагърбят с деяния, които внасят хлад и отчужденост между циганите и автохтонното население по нашите земи. По време на буржоазно-капиталистическото развитие на страната този трагизъм се пропуква, най-вече сред пролетаризираните маси от ромите у нас, но без да дава отзвук върху ромската общност като цяло. Историческият трагизъм в живота на нашите цигани започва да се руши най-вече с промените след 9 септември 1944 година, без обаче да е ликвидиран напълно и завинаги. А това означава, че по силата на законите на социално-икономическото наследяване ромският проблем продължава да бъде голям, тежък и тревожен и в условията на съвременната демократизация на нашето общество и нашата държава.

* * *

В заключение на този параграф ще си позволя да засегна един особен проблем, засягащ душевността на българския етнос в отношението му към иноетничните групи и общности в нашата страна.

Достатъчно е човек да се замисли върху миналата и съвременната ни история, за да долови в нея един отраден факт. Българите никога не са били студени, отблъскващи и особено пък жестоки към иноетничното население по своите земи. Ние сме били почти 200 години под византийско робство, но не сме си позволявали варварство като това на Василий Българоубиец: да отмъстяваш на невинни хора за едни или други действия, и то извършени в името на свободата на родината и нейната защита. Ние сме били почти 500 години под османо-турско иго, но никога не сме организирали пог-